

# **PLAN I PROGRAM RADA PRODUŽENOG BORAVKA**

## SADRŽAJ

|                                                          |   |
|----------------------------------------------------------|---|
| UVOD .....                                               | 1 |
| 1. OPIS RADA U PRODUŽENOM BORAVKU .....                  | 2 |
| 2. CILJEVI PROGRAMA.....                                 | 3 |
| 3. KLJUČNA PODRUČJA RAZVOJA .....                        | 4 |
| 4. SADRŽAJI PROGRAMA.....                                | 5 |
| 5. PODRUČJA I PLAN AKTIVNOSTI U PRODUŽENOM BORAVKU ..... | 6 |
| 6. DIDAKTIČKO METODIČKE SMJERNICE .....                  | 6 |
| 7. UVJETI IZVOĐENJA PROGRAMA (IMPLEMENTACIJA) .....      | 7 |
| 8. ZAKLJUČAK .....                                       | 8 |

## UVOD

Suvremeni način života sve većem broju roditelja nameće potrebu zbrinjavanja djeteta mlađe školske dobi koje, nakon završetka redovne nastave, odlazi kući i vrijeme do povratka roditelja provodi bez nadzora. Samostalan boravak kod kuće nerijetko izlaže dijete različitim opasnostima, a roditeljima donosi osjećaj nesigurnosti, brige i straha tijekom radnog dana.

Upravo zbog toga javlja se potreba za organiziranom i sustavnom brigom o djetetu i nakon nastave. Time škola preuzima novu, odgovorniju i zahtjevniju ulogu koja iziskuje bolju organizaciju i angažman zaposlenika kako bi se djeci pružila skrb kroz cijeli dan.

Jedan od učinkovitih modela za rješavanje ovih izazova je produženi boravak – organizirani oblik odgojno-obrazovnog rada koji se nastavlja nakon redovne prijednevne nastave. Ovaj oblik rada osobito se pokazuje korisnim u urbanim sredinama, gdje su obiteljski i poslovni ritmovi posebno ubrzani.

Nova uloga škole u tom kontekstu postaje višestruko značajna. Kroz produženi boravak škola može maksimalno i racionalno iskoristiti svoje resurse te stvoriti poticajno i sigurno okruženje za cjelovit razvoj svakog učenika. Time se ne samo osigurava sigurnost djeteta već i aktivno pridonosi njegovu rastu u odgovornu i kvalitetnu osobu, korisnu svojoj obitelji i društvu.

## 1. OPIS RADA U PRODUŽENOM BORAVKU

Nakon redovite prijepodnevnice nastave organiziran je produženi boravak u školi za učenike prvih, drugih, trećih i četvrtih razreda osnovne škole. Radno vrijeme i organizacija rada u školi mogu biti fleksibilni prema potrebama naših učenika. Boravak i rad prema takvom obliku organiziran je u razdoblju od 11:05 do 16:30 sati. Prijavljeni učenici su podijeljeni u šest skupina produženog boravka i u svakoj skupini radi učiteljica razredne nastave. Skupine učenika su heterogene i broje od 16 do 25 učenika iz više različitih razrednih odjela.

Grupa učenika - polaznika produženog boravka može se organizirati različito:

- ☐ homogena skupina učenika istog razrednog odjela (1.a)
- ☐ heterogena skupina učenika sastavljena od dva razredna odjela (1.a i 1.b)
- ☐ heterogena skupina učenika sastavljena od dva različita razredna odjela (1.a i 2.a)

U homogenom razrednom odjelu rade dva učitelja, jedan prijepodne u redovitoj nastavi, a drugi poslijepodne u produženom boravku. Oba učitelja zajednički programiraju nastavne sadržaje, dogovaraju se o zajedničkim i odvojenim aktivnostima. Svaki sam planira svoje vrijeme, prema Nastavnom planu.

U heterogenom razrednom odjelu timsko planiranje i programiranje obuhvaća tri ili-ili više učitelja. Različitost njihovih pristupa odgojno-obrazovnom procesu valja uskladiti u najvećoj mogućoj mjeri da bi učinkovitost i krajnji cilj – uspjeh, rast i razvoj djeteta, bili maksimalni. Preporuka je da se učitelj/učitelji koji rade u nastavi svakodnevno dogovaraju i usklađuju svoje aktivnosti s učiteljem iz produženog boravka. Vrijeme za dogovaranje i usklađivanje aktivnosti ne bi smjelo biti kraće od pola sata. Preporuka je da se učitelji izmjenjuju oko podneva.

Stručni tim sačinjavaju i učitelj vjeronauka i stranog jezika pa je poželjno da se i oni uključe u zajedničko planiranje aktivnosti. Svi rade u timu: zajedno planiraju i programiraju sve aktivnosti (godišnje, mjesečno i tjedno). Učitelj/učitelji koje rade u odjelu produženog boravka djeluju jedinstveno, suradnički, dogovorno, sveobuhvatno i integrirano s čitavim razrednim odjelom. Zajedno surađuju s roditeljima održavaju roditeljske sastanke i pojedinačne individualne razgovore s roditeljima. U ravnopravnom su položaju prema učenicima i roditeljima.

Slijedeći načela kurikularnog pristupa, a u skladu s načelima lokalnog i školskog kurikulumu, unutarnja organizacija nameće školi odgovornost u kreiranju tjednog i dnevnog rasporeda aktivnosti. Svaki učiteljski tim kreator je svakodnevnog rada s učenicima, u skladu sa zakonitostima struke.

## **2. CILJEVI PROGRAMA**

Ciljevi realizacije sadržaja u produženom boravku u skladu su s općim ciljevima osnovnog obrazovanja (tri opća cilja):

1. Omogućiti djetetu pun život i otkriti njegove/njezine pune potencijale kao jedinstvene osobe
2. Omogućiti djetetu njegov/njezin razvoj kao socijalnog bića kroz život i suradnju s ostalima kako bi doprinijela/doprinijeo dobru u društvu
3. Pripremiti dijete za daljnje obrazovanje i cjeloživotno učenje (učiti kako učiti)

### **Specifični ciljevi:**

- ☐ potpun i harmoničan razvoj djeteta
- ☐ važnost isticanja individualnih različitosti (svako dijete je jedinstveno; osigurava mu se razvoj svih potencijala)
- ☐ fokusiranje na učenje (ističe se važnost onoga što dijete uči i procesa kojim usvaja znanja)
- ☐ izmjena mnogobrojnih pristupa učenju
- ☐ učenika se nastoji osposobiti za samostalno učenje
- ☐ ističe se radost učenja i potiče motiviranost za učenje
- ☐ osvijestiti važnost učenja temeljenog na okruženju
- ☐ pismenost (jezična i matematička)
- ☐ razvoj osjećaja za hrvatski identitet
- ☐ razvijanje duhovne dimenzije života
- ☐ europska i globalna dimenzija modernog življenja
- ☐ pluralizam, poštivanje različitosti i važnost tolerancije
- ☐ funkcioniranje kurikulumu u odnosu na jednakost i korektnost pristupa u obrazovanju
- ☐ partnerstvo u obrazovanju
- ☐ uloga tehnologije u obrazovanju
- ☐ briga o djeci s posebnim potrebama
- ☐ temeljna uloga obrazovanja u ranom djetinjstvu
- ☐ olakšavanje prijelaza iz nižih u više razrede osnovnog obrazovanja

□ uloga rada u produženom boravku u postavljanju uzorka za cjeloživotno učenje

### 3. KLJUČNA PODRUČJA RAZVOJA

*Harmoničan razvoj tijela i duše:* zadovoljavanje potrebe za kretanjem i ustanovljenjem kulture kretanja; popravljane koordinacije pokreta, osjećaja za ritam i slušanje; komuniciranje s osnovnim postavkama zdravog načina života; utemeljenje osnovnih navika koje služe svrsi; obogaćivanje emocionalnog života; poboljšanje poznavanja samog sebe i drugih; realistična samoevaluacija; jačanje potreba za interpersonalnim vezama.

*Lakoća procesa socijalizacije i komunikacije:* utemeljenje intelektualnih, emocionalnih i moralnih osobina ličnosti; upoznavanje i uvježbavanje pravilnog ponašanja; jačanje osjećaja jednakosti u vezama; usvajanje praktičnih znanja povezanih s elementarnim građanskim odgojem i svakodnevnim životnim dužnostima.

*Utemeljenje osnova jezične komunikacije:* postizanje solidne uporabe jezika, usmeno i pisano, temeljnih sposobnosti i vještina; ciljani razvoj mentalnih sposobnosti; utemeljenje vještina za samoučenje i samoedukaciju. Uz postizanje vještine preciznog i tečnog čitanja, od učenika prvog do četvrtog razreda zahtijeva se razvijanje temeljne vještine interpretativnih, kritičkih i kreativnih čitateljskih vještina i izražajnog čitanja i recitiranja. Učenje pisanih slova prvi je korak u učenju uporabe pisanog jezika. Automatskom pisanju prethodi učenje oblika i spajanja slova. Učenici moraju biti osposobljeni dovoljno brzo pisati da pisanje koriste kao alat. Zahtjev razvijanja lijepog rukopisa, ekonomične i uredne organizacije teksta i uporabe standardnih i urednih slova ne sprječava individualne osobitosti rukopisa. Učenici moraju naučiti pisati bez izostavljanja, zamjene ili ispuštanja slova.

*Utemeljenje osnova matematičke, logičke i znanstveno-tehnološke pismenosti:* aktivnosti kreativnog, jasnog i logičnog rješavanja problema; otkrivanje, redanje, klasificiranje, generaliziranje, skiciranje, računanje i mjerenje; primjena matematičkih znanja u različitim konceptima; uporaba riječi, brojeva, simbola, grafova, tabela, dijagrama i modela za objašnjenje matematičkih zakonitosti; korištenje prikladnog matematičkog zapisa, matematičke i ostale terminologije vezane uz prirodne znanosti, verbaliziranje– matematički jezik; podupiranje rješenja verbalnom i simboličnom djelatnošću; uporaba informacijsko komunikacijskih tehnologija (ICT); uvježbavanje i razvoj radno-praktično-tehničkih vještina.

*Kulturno-umjetničko područje razvoja:* osposobljavanje za primanje emocionalnih, moralnih i estetskih vrijednosti u literarnim i likovnim radovima, kroz kazališne i kino predstave; čitanje kvalitetne poezije i proze; upoznavanje s klasičnom i prikladnom

hrvatskom i stranom literaturom. Pozornost se obraća književnim, povijesnim i umjetničkim stajalištima bliskim uzrastu učenika.

*Igre, šport i rekreacija:* stalno zadovoljavanje potreba za kretanjem; igre oponašanja, dječje igre iz narodne tradicije, improviziranje igara u samostalnoj režiji, popravljjanje koordinacije pokreta, grupno improviziranje igara popraćeno ritmom, pokretom i mimikom; elementarne igre, momčadske igre, sportovi.

*Aktivnosti prema odabiru škole:* naša će škola s obzirom na uvjete koje ima i na zavičajnu (lokalnu) pripadnost, odabirati aktivnosti koje su specifične za naš kraj ili našu školu (u skladu s lokalnim događajima, narodnim običajima ili okolnostima u kojima živimo i radimo).

U organizaciji je moguće omogućiti učenicima aktivnosti koje uključuju učenje stranog jezika, treniranje nekog sporta ili aktivnosti koje se dogovaraju s roditeljima i koje roditelji dodatno financiraju.

#### **4. SADRŽAJI PROGRAMA**

Ostvarujemo ciljeve i razvijamo ključna područja usmjeravanjem rada na sadržaje, teme, ključne pojmove i obrazovna postignuća koja su propisana Godišnjim izvedbenim kurikulumom za određeni razred, uz ishode Građanskog odgoja, a u dijelu vremena predviđenom za pisanje domaćih zadaća, ponavljanje, uvježbavanje i primjenu naučenog. Sadržaje realizira učitelj u produženom boravku, ali u dogovoru s učiteljem koji radi u nastavi. Sustavno se planiraju sve aktivnosti kako bi se postigla koherentnost među odabranim sadržajima i usklađenost djelovanja među učiteljima.

Vrijeme predviđeno za realizaciju ostalih područja realizirat ćemo u skladu s prethodno navedenim ciljevima rada u produženom boravku, imajući uvijek na umu dob i mogućnosti djeteta.

Kreativnost, inovativnost i učiteljska umješnost maksimalno dolazi do izražaja pri odabiru igara, literature, kulturnih sadržaja kao i sadržaja kojima se realiziraju zahtjevi za razvojem socijalizacijskih i komunikacijskih te radno-tehničkih kompetencija. Osobitu pozornost posvećujemo cjelokupnom razvoju djeteta (holistički pristup), u zdravu, samostalnu, radno osposobljenu jedinku koja će u budućnosti svojim znanjem, razvijenim životnim vještinama i stavovima pridonijeti razvoju hrvatskog društva.

## 5. PODRUČJA I PLAN AKTIVNOSTI U PRODUŽENOM BORAVKU

| PODRUČJA AKTIVNOSTI                                                            | PLAN AKTIVNOSTI<br>(preporučeno vrijeme u odnosu na 25 sati<br>tjedno, izraženo u postotku) |
|--------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. JEZIČNO-KOMUNIKACIJSKO                                                      | 15%                                                                                         |
| 2.MATEMATIČKO-<br>LOGIČKO,ZNANSTVENO-<br>TEHNOLOŠKO                            | 10%                                                                                         |
| 3. SOCIJALIZACIJA,<br>ODNOS PREMA SEBI, ZDRAVLJU,<br>OKOLINI I RADNIM OBVEZAMA | 25%                                                                                         |
| 4. KULTURNO-UMJETNIČKO                                                         | 15%                                                                                         |
| 5. IGRE, ŠPORT, REKREACIJA                                                     | 25%                                                                                         |
| 6. PREMA ODABIRU ŠKOLE ( u skladu s<br>lokalnim i školskim kurikulumom)        | 10%                                                                                         |

Učenje, odmor i aktivnosti po izboru djeteta i roditelja spajaju se u jedinstvenu cjelinu pedagoških djelatnosti škole.

## 6. DIDAKTIČKO METODIČKE SMJERNICE

U skladu s ciljevima i zadaćama koje želimo ostvariti i s razvojnim mogućnostima učenika, izmjenjujemo strategije, metode i oblike rada kako bi djetetu omogućili na lak i bezbrižan način uvježbavanje programom predviđenih sadržaja te maksimalno opušteno provođenje slobodnog vremena. Škola postaje učenikov drugi dom, sa svim obilježjima ugodnog, obiteljskog i prijateljskog okružja.

*Važna pedagoška načela učenja temelje se na tome da je:*

- ☐ motivirajući faktor dječjeg učenja njegov osjećaj čuđenja i prirodne znatiželje;
- ☐ dijete aktivno sudjeluje u procesu svog učenja;
- ☐ postojeće dječje znanje i iskustvo temelj je učenja;
- ☐ dječje trenutačno okružje osigurava kontekst učenja;
- ☐ u centru procesa učenja je jezik;
- ☐ dijete je dužno učiti vođenim aktivnostima i metodama otkrivanja;
- ☐ dijete je dužno uputiti u estetsku dimenziju učenja;

- ☐ socijalna i emocionalna dimenzija važan je faktor učenja.

*Načini organizacije i oblici rada:*

- ☐ kurikularni pristup (umjesto predmetno-satnog);
- ☐ integrirano učenje i poučavanje;
- ☐ multidisciplinarni pristup (informacijsko-komunikacijske tehnologije);
- ☐ timsko i suradničko učenje;
- ☐ istraživačka nastava i iskustveno učenje;
- ☐ problemska nastava;
- ☐ projektna nastava;
- ☐ učenje kroz igru, praksu, učenje za život;
- ☐ fakultativni programi (jezici, sportske aktivnosti);
- ☐ izvanučionička i terenska nastava;
- ☐ izvannastavne aktivnosti.

## **7. UVJETI IZVOĐENJA PROGRAMA (IMPLEMENTACIJA)**

Program rada u produženom boravku realizira se u raspoloživim prostorijama škole, uključujući i sportsku dvoranu i igralište. Nastavni proces odvija se u učionici tijekom prijedpodnevnih sati, a program rada produženog boravka ostvaruje se u istoj učionici ili u prostoru koji je prilagođen i opremljen isključivo za ostvarivanje rada produženog boravka. Za potrebe pravilne i zdrave prehrane učenika osiguran je prostor za pripremanje i konzumiranje hrane, školska kuhinja i blagovaonica. Tijekom boravka u školi učenicima je osiguran doručak, jedan kuhani topli obrok i poslijepodnevna užina. Kako bi se učenicima omogućilo, a učiteljima olakšalo usvajanje pravila ponašanja za vrijeme obroka i pravilnih prehrambenih prostori su ugodni, estetski uređeni i prikladno opremljeni. Prostori u kojima učenici provode veći dio dana su svijetli, dovoljno veliki, opremljeni audio-vizualnom opremom, didaktičkim pomagalicama, malom priručnom bibliotekom (knjižnicom) i računalom. Spremište školske dvorane opremljeno je brojnim pomagalicama. Za raznovrsne učeničke aktivnosti osigurano je dovoljno materijala kako bi se provodile razne radionice. U opremanju prostora može se aktivno uključiti i roditelje (dijete može donijeti omiljenu igračku, knjigu i sl.) Za ostvarivanje izvanučioničke i terenske te fakultativne nastave predvidjeli smo dodatna materijalna sredstva (odlazak u kazalište, kino, galerije, na koncerte).

## 8. ZAKLJUČAK

Zbog sve veće iskazane želje i potrebe za zbrinjavanjem naših učenika nakon redovne nastave, škola organizira produženi boravak za sve učenike nižih razreda. Učenici kvalitetno provode vrijeme u poslijepodnevnim satima, u prostorima škole, vođeni stručnom osobom, učiteljicom razredne nastave. Tijekom školske godine učenici i učitelj produženog boravaka biti će uključeni u prigodne programe škole, lokalne zajednice i grada. Produženi boravak omogućuje više zajedničkog, bezbrižnog i opuštenog druženja roditelja i djece u svojim domovima. Zajedničkim aktivnostima izgrađujemo pozitivne i prijateljske odnose učenika svih skupina koje su uključene u produženi boravak. Potičemo druženje učenika različite dobi jer je to prirodno okruženje djece. Potreba za ovakvim programima rezultat je trendova suvremenog obiteljskog života. Poslovne obveze roditelja postavljaju pred školu zahtjev preuzimanja sve veće uloge u brizi, obrazovanju i odgoju svojih učenika. S druge strane, učenici školu percipiraju kao svoj drugi dom, a ne samo kao mjesto stjecanja znanja. Osim toga i sam proces učenja postaje zanimljiviji u kombinaciji s organiziranim slobodnim izvannastavnim aktivnostima. U konačnici, želimo da naša škola bude mjesto zanimljivog i zabavnog učenja, gdje su učenici potpuno zbrinuti tijekom cijelog radnog dana. *Učiti o učenju, kreativnom provođenju slobodnog vremena i poučavati kroz igru je rad koji nas i učenike, čini sretnima.*